

ИЗЪ НАШЕТО МИНАЛО

ХАНЪ КУБРАТЪ

Петъ сина имаше старият ханъ, петъ силни, буйни и неспокойни мъже. На кого от тях да остави царството си? Кой е най-способният да продължи неговото дѣло?

Отъ мисълъ и старостъ великият ханъ Кубратъ легна отъ тежка болестъ. А когато му съобщиха, че на юж-

но той.

— Опитайте се всички по-редъ, — покани Кубратъ синоветъ си.

Котрагъ, вторият синъ, грабна снопа и бързо го удари въ стоманения мускули на лѣвата си ръка, като искаше да покаже, че снопътъ за неговитъ ръце е слаба играчка. Нотой само подскочи отъ удара, а Котрагъ стисна зъби отъ болка.

Тогава Исперихъ изгледа подигравателно братята си и взе снопа. Разкрачи крака, притисна единия му край подъ мишцата си, като другия хвана здраво съ дѣсната си ръка. Му-

ната граница нападате на гъсти вълни нови врагове, старият ханъ реши да определи своя престолонаследникъ, да посъветва синоветъ си и да направи завещание. Заповѣда да се събератъ при него петимата му снове.

— Искамъ да провѣря силитъ ви.

Петима левенти и здрави мъже изпъчиха широкитъ си гърди и се усмигнаха. Тъ знаеха силата си и бѣха готови да я покажатъ на баща си.

— Да се опитаме, татко, — обади се нетърпеливиятъ Исперихъ, третият му синъ.

— Ще видимъ дали стетолкова яки и силни.

И като се обърна къмъ стояция до вратата копиеносецъ, заповѣда:

— Донеси единъ снопъ пръчки.

Копиеносецътъ донесе пръчки, здраво свързани.

— Опитай се да счупишъ снопа най-напредъ ти, Батбай, като най-старъ.

Батбай хвана снопа съ жилатитъ си ръце, подхвърли го нагоре, като че ли искаше да каже: Тази ли играчка не мога да счупя? Следъ това улови за двата края снопа и превърже да го счупи. Но снопътъ не помръдваше. Тогава го спрѣ въ срѣдата на колѣното си и напръгна всичкитъ си сили. Снопътъ си остана невредимъ.

— Не мога, — каза засраме-

но си ръка. Му-скулитъ и жилитъ на лицето и врата му се издуха до спукване, потъ потече отъ него, а отъ снопа се чу само слабъ пукотъ.

Опита силата си и четвъртиятъ синъ, Куберъ. И той захвърли снопа ядосанъ и засраменъ, понеже остана въ ръцетъ му непокътнатъ.

Последниятъ синъ, Алцеку, се двоумѣше да вземе снопа.

— Опитай и ти силата си, Алцеку, — подкани го баща му.

Алцеку взе снопа, повъртѣ го въ ръцетъ си и изведнажъ го сложи на жилавия си вратъ и хвана краищата му като овчарска тояга. Сви ръцетъ си, сниси се дори до земята, но снопътъ не се счупи, а само обѣли кожата на врата му.

— Магия има въ него, — сърдито хвърли Алцеку снопа на земята.

— Право казвашъ. Въ тяхъ има магия. Дайте снопа на мене.

Кубратъ стана отъ леглото и сложи краката си на земята. Развърза връзкитъ на снопа. Взе една пръчка. Счупи я. Взе друга. И нея счупи. После една по една започна да чупи всичкитъ пръчки.

Така е и съ държавата. Когато всички сте сплотени и единни, като тоя снопъ, тя ще бѣде силна и здрава. Разкъсате ли се, всѣки може да ви счупи като пръчкитъ. Това е моето завещание...

Никола Никитовъ

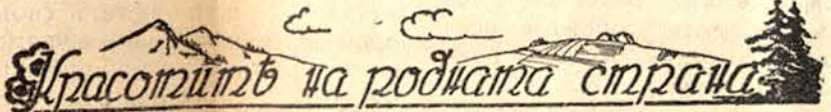

Тамъ е мойто селце родно — околъ малката рѣка бедни кѣщички се трупатъ, като баби на тѣка.

Тѣсна уличка завива тамъ презъ дървения мостъ, какъ вълнувамъ се когато видя тоя изгледъ простъ!

Тамъ е мойта родна кѣща, тамъ е тоя кѣтъ свещенъ, дето родна речъ научихъ, дето видѣхъ първия денъ!

Елинъ Пелинъ

Водоскопътъ всрѣдъ езерото въ Борисовата градина.

ВЪТРЕЦЪ

Вътрецъ ходи, изъ друмъ броди, леко се полюшва.

И въздъхва, и потрѣпва, и се леко вслушва.

Че отгоре, чакъ отъ северъ, зла се зима спуща!

А предъ нея вечъ повѣя леденъ лѣхъ и свари той цвѣтята и гората люто да попари...

Възкресия Ангелова

ОРАЧЪ

Крачи по браздитъ бодрия орачъ, заранъ предъ лжчитъ до вечеренъ здрачъ. Старитъ волове влачатъ рало пакъ и нивя просторни гледатъ съ погледъ благъ. Работи селяка на чело съсъ потъ и съ надежда свѣтла за обиленъ плодъ... Свежда голи клони близкиятъ лещакъ; дребенъ дъждъ се рони и се спуща мракъ.

Василь Дунавски

НАШИ ПИСАТЕЛИ

Емануилъ П. Димитровъ

Роденъ е на 4 ноември 1887 година въ с. Груинци, Босилеградско, половината отъ което сега е въ Югославия. Той живѣе и работи въ София.

Емануилъ П. Димитровъ е отъ плодотворитъ наши поети. Написалъ е много стихотворения, поеми, драми и романа „Предъ буря“. Най-големата негова поема е „Златни ниви и бойни полета“. Всичкитъ му работи сѣ събрани въ XIII тома, спретнато издадени, подъ надсловъ „Събрани съчинения“. Той пише и хубави стихове за малкитъ, частъ отъ които сѣ помѣстени въ книжката му „Росни капки“.

Той се занимава и съ научна работа. Сега е доцентъ въ Софийския университетъ по сравнителна литературна история.

ТРУДИ СЕ!

Живѣй съсъ трудъ, трудътъ е радостъ, живѣй съсъ трудъ, съсъ трудъ умри. Трудътъ дарява вѣчна младостъ, — нектъ тази мисълъ въ тебъ цари.

Живѣй съсъ трудъ, труда е пѣсенъ, той винаги те прави младъ. Труди се, че въ живота есенъ настѣпва съ мъжки и съсъ гладъ.

Тогазъ ще бѣдешъ гордъ и силенъ, ако сега си работливъ. — Животъ съсъ радости обиленъ ще водишъ и ще си щастливъ.

Въ живота винаги труди се! Чело ти все да бѣде въ потъ. Отъ мързела добре пази се! — Трудътъ е радостъ въ тозъ животъ.

Славчо Ангеловъ

КНЯЗЪ ЛЕВЪ МИШКИНЪ¹⁾

Пиеза за деца и юноши

Мишкинъ: Да, болестъ е злината! — Въвъ града кѣдето е живѣлъ Андре, е биелъ всички, и дори родителитъ си! Замѣрвалъ съ камъни когото види.

И въ кѣщи всичко чупѣлъ, кѣсалъ; разкървалъ лицето на добрата си бавачка. И вѣчно билъ разплаканъ и сърдитъ. — Но вече той не е такъвъ!

Показахъ му какъ хубаво надъ върховетъ се смѣ слънцето; и какъ сѣ чисти, радостно — игриви облачетата по синьото небе; колко весели и мили сѣ малкитъ козички, когато се катерятъ изъ скалитъ; или пъкъ — какъ добри, и довърчиви, и щастливи сѣ птичкитъ, които въ разцвѣналитъ клончета се гушатъ и си подсвиркватъ...

Нѣма нищо на свѣта по-хубаво отъ птичкитъ! — Когато казахъ на Андре, че тукъ децата, като птичкитъ, сѣ тѣй добри, и радостни; и че играятъ хубави и весели игри; че бѣгатъ далечъ изъ планината; катерятъ се, като козичкитъ, къмъ върховетъ за да бератъ цвѣта; и гледатъ

далечнитъ гори и долини; — той разбра, че най-красивото и най-доброто въвъ живота сте вий, които сте добри и весели. И той стана по-добъръ...

Мишкинъ: Децата всичко могатъ да разбиратъ! И за всичко могатъ тѣ да ви дадатъ добъръ съветъ. Но, ето: тази малка, чистичка душица — какъ хубаво се подигра надъ всички ви:

„Какво пъкъ е направила Мари?“

— Кажете ѝ, и тя ще разбере!

Кажете ѝ: Мари живѣ тукъ лошо, —

измѣчвана отъ тази страшно зла мащеха; презирана отъ всички насъ —

макаръ учителя да ни нарича „добри хора!“ —

презирана, защото е бедна, слаба, болна...

Ний я наричаме, „слагиня“.

Заставяхме е да ни чисти оборитъ; да мие дѣски; да пере —

по цѣли дни! Единъ човѣкъ тукъ се намѣри само

да ѝ обещае по-добъръ животъ — и тя повѣрва му веднага. —

Тя би повѣрвала веднага и на всички, ако ѝ биха само съжалили,

дори да я излъжатъ, че ще живѣе по-добре! —

Толкозъ чиста е нейната душа, че тя

не си е и помислила дори, че той би могълъ да ѝ лъже! — Той е богатъ търговецъ — всички сѣ го приемали въвъ домоветъ си и сѣ го уважавали...

А ето: той — излъгва я!

изпѣжда я!

оставя я да ходи изпокѣсана, и боса —

просекния!... Но за него не каза никой нищо лошо! —

а всички се нахвърлятъ върху Мари!

Мари: Нѣма да оздравя!

Мишкинъ: Не говори така, Мари! Сега започватъ свѣтли дни.

И топло слънчице ще грѣй презъ твоето прозорче.

Отъ планината прѣсенъ въздухъ напоенъ съ мириса на разцвѣлитъ ливади

ще цѣри гърдитъ ти. И ти ще се привдигнешъ скоро!

Пакъ ще ходишъ съсъ стадото по рѣтлинитъ;

пакъ ще скитаешъ изъ горскитъ пѣтеки;

и ще слушашъ звѣнитъ на стадата — разпилѣни по пасищата въ планината,

и пѣснитъ на хилядитъ птички...

нали ще бѣде хубаво?

Мари: Ху... баво!

Клара: Когато тя умре — кѣде ли ще отиде да живѣе?

Гласове: „Въ рая“. „На небето“.

Мишкинъ: Не вѣрвамъ. — Тамъ

отиватъ само стари хора, — уморени отъ живота на земята, за да дилятъ тамъ почивка.

А Мари — толкозъ малко поживѣ! — Навѣрно ще продължи да бѣде тукъ.

Луиза: Че какъ, щомъ е умрѣла?

Мишкинъ: Мисля си, че нейната душа ще се превърне въ рой

малки ангелчета, — толкозъ малки; колкото сѣ малки вашитъ сърдца. И тѣй

ще заживѣй у всѣкого отъ васъ една Мари:

добра, и благородна, и смирена. Тя въ живота ще ви ръководи.

Луиза: Защо умира Мари?

Мишкинъ: Защо умира — туй незнамъ

Но, струва ми се, знамъ защо живѣ:

— за да намѣри въвъ вашитъ сърдца спокоенъ домъ

за понататѣшния си животъ. И тамъ да подреди живота си така,

че вѣчно да бѣде жива, и да води къмъ доброта и благородство тия,

които въ своитъ сърдца сѣ я приели.

Затуй живѣятъ между насъ добритъ хора. —

Помните ли: вий къмъ нея бѣхте зли преди. —

Безъ да знаете защо. — Сега всички я обичаме. И вѣчно

ще помните, доколко обичята е била нѣщо по-добро,

и по-достойно отколкото омразата и злото!

Петъръ Славински

¹⁾ Откъс отъ книгата, която наскоро излиза отъ печатъ.